

Rzeczpospolita Polska
Minister Sprawiedliwości

Warszawa, dnia 26. 03 2012 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 27. 03 2012

nr. 1376 podpis.....

DSO-071-35/12
BM-I-071-235/12/3

p. J. Kwieciński
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 27. 03. 12
nr 2573 podpis *M*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Marka Martynowskiego w sprawie zniesienia Sądów Rejonowych w: Gostyninie, Płońsku, Sierpcu i Sochaczewie, złożone podczas 6. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lutego 2012 r., które przekazane zostało przy piśmie z dnia 22 lutego 2012 r. Nr BPS/DSK-043-06-187/12 – uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Na wstępie pragnę poinformować Pana Senatora, że Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło prace w zakresie reformy struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego w celu podniesienia skuteczności organów wymiaru sprawiedliwości zarówno w płaszczyźnie orzeczniczej jak i funkcjonalnej. Wskazane zamierzenie ma zostać zrealizowane poprzez optymalne zorganizowanie sieci sądów, które z kolei przełoży się na racjonalne wykorzystanie kadry orzeczniczej.

Zasadnicze znaczenie ma fakt, iż przedmiotowa zmiana organizacyjna nie spowoduje negatywnych skutków społecznych. W celu zagwarantowania bowiem obywatelom dogodnego dostępu do sądu, wszystkie wydziały jednostek przewidzianych do zniesienia (cywilny, karny, rodzinny i nieletnich, pracy oraz ksiąg wieczystych) przekształcone zostaną w wydziały zamiejscowe większych sądów.

Budynki wykorzystywane obecnie przez sądy przewidziane do zniesienia będą stanowiły siedzibę wydziałów zamiejscowych. Natomiast decyzję co do potrzeby funkcjonowania w siedzibie wydziałów zamiejscowych pomieszczenia kasy, czy biura podawczego podejmie prezes właściwego sądu. Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że w sytuacji braku biura podawczego, wszelka korespondencja adresowana do sądu może być złożona bezpośrednio w sekretariacie wydziału orzeczniczego.

Biorąc pod uwagę powyższe wyjaśnienia, wskazuję, iż przedmiotowa zmiana organizacyjna nie spowoduje negatywnych skutków społecznych i tym samym nie może być utożsamiana z ograniczeniem prawa obywateli do sądu.

W sądach rejonowych, w strukturze których funkcjonować będą wydziały zamiejscowe, powstaną pionory orzecznicze o odpowiedniej etatyzacji, co umożliwi lepsze i bardziej wydajne wykorzystanie kadry sędziowskiej, referendarzy i asystentów sędziów. Należy bowiem zauważyć, że w małych jednostkach sądowych nieobecność jednego lub dwóch sędziów w wydziale powoduje poważne problemy z opanowaniem wpływu i bardzo często skutkuje szybkim narastaniem zaległości. Jednocześnie z uwagi na niewielką obsadę orzeczniczą wydziałów małych sądów rejonowych, możliwość przesunięcia sędziów między wydziałami jest niewielka.

Wskutek przygotowanej reorganizacji, sędziowie będą mogli orzekać, w zależności od potrzeb, w wydziale zamiejscowym lub też w wydziale jednostki macierzystej. Nastąpi zatem wyrównanie obciążenia pracą sędziów, co przełoży się na realizację wymienionych na wstępie celów reformy.

Pracownicy administracyjni zatrudnieni w wydziałach orzeczniczych sądów przewidzianych do zniesienia będą w dalszym ciągu wykonywali swe obowiązki w ramach wydziałów zamiejscowych. Natomiast urzędnicy agend administracyjnych będą mogli znaleźć zatrudnienie w wydziałach orzeczniczych wymagających wzmocnienia lub też ewentualnie w agendach administracyjnych jednostek macierzystych.

W dalszej perspektywie czasowej na skutek lepszego wykorzystania kadry orzeczniczej w sądach objętych reformą, możliwe będzie przenoszenie uwolnionych etatów sędziowskich do innych sądów, w których obciążenie pracą jest znacznie większe i występują zaległości strukturalne w rozpoznawaniu spraw.

Przygotowany w Ministerstwie Sprawiedliwości projekt rozporządzenia w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych oraz ustalenia siedzib i obszarów właściwości sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych przewiduje zniesienie 116 sądów rejonowych o limicie etatów do 12 sędziów włącznie. Jednocześnie, w wyniku połączenia znoszonych jednostek powoływane będą sądy o limicie wynoszącym co najmniej 15 sędziów.

Wymieniony projekt uwzględnia zniesienie następujących Sądów Rejonowych funkcjonujących w okręgu plockim (w nawiasach wskazany został limit etatów sędziowskich wg stanu na dzień 31 grudnia 2011 r.): w Gostyninie (10 sędziów), w Płońsku (11 sędziów), w Sierpcu (9 sędziów, Sąd Rejonowy w Płocku) i w Sochaczewie (12 sędziów).

Ostateczny kształt przedmiotowego aktu prawnego, w tym w zakresie określenia sądów „przejmujących”, zostanie wypracowany po zakończeniu konsultacji społecznych. Planuje się, że omawiana reforma struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2012 r.

Projekty rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości dotyczące reformy struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego podlegają zaopiniowaniu przez: Prezesów

Sądów Apelacyjnych, Okręgowych i Rejonowych, Krajową Radę Sądownictwa, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszenie Sędziów „Themis”, Stowarzyszenie Sędziów Sądów Rodzinnych w Polsce, Naczelną Radę Adwokacką, Krajową Radę Radców Prawnych i Krajową Radę Komorniczą.

Należy także podnieść, że w Ministerstwie Sprawiedliwości odbyły się konsultacje z przedstawicielami władz samorządowych, w ramach których przedstawione zostały założenia reformy, wyjaśnione wątpliwości oraz przeanalizowane zgłoszone propozycje rozwiązań organizacyjnych.

Zniesienie niektórych sądów rejonowych skutkować będzie przeniesieniem sędziów na inne miejsce służbowe. Zgodnie z art. 180 ust. 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przeniesienie sędziego do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych w art. 75 określa zasady przenoszenia sędziów. Generalnie przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe może nastąpić tylko za jego zgodą (art. 75 § 1). Istnieje ponadto możliwość przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe bez jego zgody w przypadku zniesienia stanowiska sędziego wywołanego zmianą w organizacji sądownictwa lub zniesienia danego sądu lub wydziału zamiejscowego albo przeniesienia siedziby sądu (art. 75 § 2 pkt 1).

Jak wcześniej wskazano, wszystkie wydziały jednostek przewidzianych do zniesienia (cywilny, karny, rodzinny i nieletnich, pracy oraz ksiąg wieczystych) przekształcone zostaną w wydziały zamiejscowe sąsiadnych sądów. Zakłada się, że sędziowie orzekający dotychczas w tych wydziałach nadal będą orzekać w wydziałach zamiejscowych. Zgodnie z art. 55 § 1-3 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, sędziowie sądów powszechnych powoływani są przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na stanowiska: sędziego sądu rejonowego, sędziego sądu okręgowego oraz sędziego sądu apelacyjnego. Jednocześnie, powołując do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza miejsce służbowe (siedzibę) sędziego. Siedzibą sądu jest miejscowość, w której sąd ten funkcjonuje. Przez siedzibę sądu należy również rozumieć miejscowość, w której funkcjonują aktualnie istniejące wydziały zamiejscowe oraz funkcjonować będą nowotworzone wydziały zamiejscowe.

Zwracam jednocześnie uwagę, że Minister Sprawiedliwości nie ma możliwości swobodnego przenoszenia etatów orzeczniczych między sądami, co wynika wprost z konstytucyjnej zasady nieprzenoszalności sędziego. Na podstawie wniosków płynących z przeprowadzanych analiz, właściwa komórka organizacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości formułuje natomiast propozycje rozwiązań kadrowych w poszczególnych obszarach działalności sądownictwa, przeprowadza oceny zasadności przenoszenia i delegowania sędziów oraz dokonuje obwieszczeń o zwolnionych stanowiskach

sędziowskich. Należy jednak pamiętać o niewielkim odzysku etatów orzeczniczych, powstającym w wyniku ruchów kadrowych w skali roku.

Prowadząc prace koncepcyjne dotyczące struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego, brano pod uwagę następujące uwarunkowania: obszar właściwości sądu, liczbę wpływających spraw, strukturę wpływu i załatwienia spraw, limity etatów we wszystkich grupach zatrudnienia, stan obciążenia pracą sędziów (w zakresie właściwego rozmieszczenia kadry), warunki komunikacyjne (pod kątem możliwości dojazdu stron do sądu), położenie terytorialne sądu, warunki lokalowe sądu (powierzchnia, liczba sal rozpraw), miejsce zamieszkania pracowników sądu we wszystkich grupach zatrudnienia (w zakresie ewentualnych utrudnień związanych z dojazdem do pracy), odległości między poszczególnymi sądami, w tym miejscowościami znajdującymi się w obszarach ich właściwości (między innymi pod kątem ewentualnych utrudnień związanych z dojazdem do sądu w sprawach odwoławczych). Liczba etatów orzeczniczych w sądzie nie jest więc jedynym kryterium decydującym o bycie danej jednostki.

Na obecnym etapie prac legislacyjnych nie ma możliwości przedstawienia szczegółowych informacji w zakresie kosztów i oszczędności wynikających z planowanych zmian organizacyjnych obejmujących zniesienie niektórych sądów rejonowych. Przedstawione bowiem przez dyrektorów sądów okręgowych dane w omawianym zakresie przekazane zostały do właściwej merytorycznie komórki organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości w celu weryfikacji zasadności i prawidłowości przesłanych informacji. Uzasadnienie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów rejonowych, utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości, w części dotyczącej oceny skutków regulacji (OSR), zawiera jedynie wstępne, szacunkowe dane odnośnie kosztów i oszczędności wynikających z przedmiotowej zmiany organizacyjnej.

Zdecydowanie podkreślam, że jakkolwiek omawiane zmiany organizacyjne skutkować będą ograniczeniem wydatków w związku z likwidacją stanowisk funkcyjnych w znoszonych sądach, to jednak poszukiwanie oszczędności w budżecie resortu sprawiedliwości nie stanowiło decydującej przesłanki dla podjęcia działań odnośnie zniesienia niewielkich sądów rejonowych.

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę, że kwestie związane z organizacją i funkcjonowaniem wydziałów ksiąg wieczystych regulują aktualnie przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie określenia sądów rejonowych prowadzących księgi wieczyste (Dz. U. Nr 95, poz. 843, z późn. zm.). Z uwagi na nowelizację art. 20 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.), która wejdzie w życie z dniem 28 marca 2012 r., w Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowany został nowy

projekt rozporządzenia w sprawie określenia sądów rejonowych prowadzących księgi wieczyste, a także projekty rozporządzeń w sprawie ustalenia sądów okręgowych i sądów rejonowych, którym przekazuje się rozpoznawanie spraw gospodarczych z obszarów właściwości innych sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz w sprawie ustalenia sądów rejonowych, którym przekazuje się rozpoznawanie spraw z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych z obszarów właściwości innych sądów rejonowych.

Ponadto, zgodnie ze znowelizowanym art. 19 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, wszystkie wydziały w sądach tworzone będą na podstawie przepisów zarządzenia Ministra Sprawiedliwości. Aktem prawnym tej rangi powołane zostaną także wydziały zamiejscowe w miejsce wszystkich wydziałów (cywilnego, karnego, rodzinnego i nieletnich, pracy oraz ksiąg wieczystych) istniejących aktualnie w znoszonych sądach rejonowych.

W kwestii zniesienia prokuratur rejonowych informuję Pana Senatora, że zgodnie z art. 17 ust. 13 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39, z późn. zm.) „Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Prokuratora Generalnego, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi prokuratury apelacyjne, okręgowe i rejonowe oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości, mając na względzie zapewnienie właściwego funkcjonowania tych jednostek”.

Jakkolwiek powszechne jednostki organizacyjne prokuratury tworzone są i znoszone na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, to jednak inicjatywa w tym zakresie należy do Prokuratora Generalnego.

z poleceniem

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Grzegorz Wałęjko
PODSÉKRETARZ STANU